

Kannattavuuslaskelmat pakollisiksi kadunrakennushankkeissa

Aloitteessa edellytetään, että katutilaan liittyvissä investoinneissa tehtäisiin jatkossa kannattavuuslaskelmat. Nykyisessä mallissa katusuunnitelmista laaditaan kustannuslaskelma päätöksentekoa varten, mutta vaikutusten arvioinnissa hankkeiden hyötyjä ja haittoja ei arvioida euromääräisesti. Seurauksena on ollut, että kadunrakennushankkeissa on tietämättä tullut valituksi sellaisia ratkaisuja toteutukseen, joilla mm. liikenteen sujuvuus ja asukkaiden sekä liiketilöiden tarvitsemat pysäköintimahdollisuudet ovat heikentyneet. Pidemmän päälle huonot ratkaisut käyvät kalliiksi ja ne voivat heikentää kaupungin elinkeinoja ja kaupungin vetovoimaa.

Tampereen kaupunki on talousarviossa 2023 osoittanut kaupunkiympäristön rakennuttamisen ja ylläpidon toimintamenoihin 47M€ ja investointeihin 53M€ - kyseessä on siis kaupungin budjetissa vuositasolla 100M€ kokonaisuus. Tamperelaisille katutilan käyttäjille kokonaisuus on tätäkin merkittävämpi.

Kannattavuuslaskennassa huomioitavia uusia tekijöitä:

- 1. Rakentamisen aikaiset haitat.** Usein kadun uudelleenrakentaminen vie katutilan pois käytöstä kuukausiksi tai jopa koko liikennekaudeksi. Kun rakentamisen aikainen haitta huomioidaan oikein, voidaan toteutukseen valita kevyempi ja usein edullisempi ratkaisu, joka saattaa tuottaa vastaavat hyödyt.
- 2. Liikenteen sujuvuus ja liikennemäärät.** Katuja rakennetaan käyttäjien liikkumistarpeita varten. Kun katuverkon muutosten vaikutukset liikennemääriin ja sujuvuuteen huomioidaan investoinnin tuottolaskelmassa, palvellaan parhaalla tavalla tamperelaisia.
- 3. Korvausinvestointien vaatimat kustannukset.** Kun esim. olemassa olevia pysäköintipaikkoja poistetaan joudutaan tekemään korvaavia investointeja rakenteelliseen pysäköintiin – huomioitavaksi tulee rakenteellisen pysäköinnin kustannukset (esim. 80.000e pysäköintipaikka) ja tarvittaessa myös rakentamisen CO2 päästöt.
- 4. Investointitarpeet muualle katuverkkoon.** Kun liikennettä keskitetään pääväylille, muodostuu niille myös uusia investointitarpeita. Suuret investointitarpeet muodostuvat näennäisesti pienillä muutoksilla muualla katuverkossa.
- 5. Vaikutukset kaupungin vuotuisiin toimintamenoihin ja ylläpitoon.** Erilaiset ratkaisut vaikuttavat talviaikaisen ylläpidon kustannuksiin. Katutilamuutoksilla voi myös olla vaikutusta kustannusten jakoon kaupungin ja kadun varren kiinteistöjen välillä.
- 6. Muutokset Tampereen kaupungin toimintatuloihin.** Vaikutukset esimerkiksi arvioituihin pysäköintituloihin sekä verokertymään.
- 7. Tampereen kaupungin kulujen ohella huomioitavaksi myös katutilan käyttäjien kulut.** Tampereen kaupungin tulisi valita sellaisia ratkaisuja toteutukseen, joilla tamperelaisten asumis- ja elinkulut saadaan pidettyä maltillisina.

Aloitteella tavoiteltavia hyötyjä:

- Päätöksenteon ja johtamisen suoraviivaistaminen. Mielenpitojen sijaan vaihtoehtoja voidaan punnita faktapohjalta.
- Osoittaminen sijaan tavoitellaan sitä, että voidaan huomioida kokonaisuhyödyt ja kustannukset yhteiskunnalle.
- Kadunrakennushankkeiden vaihtoehtojen 0, 0+, 1, 2 keskinäisen vertailtavuuden parantaminen ja tätä kautta myös parhaimman ratkaisun valinta toteutukseen.
- Tamperelaisille katutilan käyttäjille ja veronmaksajille katutilasta saatavan hyödyn lisääminen
- Parantaa suunnittelun ja toteutuksen laatua ja taloudellisuutta
- Liikenteen sujuvuuden ja parkkipaikkojen riittävyyden parantaminen
- Vuosittaisten toimintamenojen kasvun hillitseminen

Toivomme pikaista toimintaa kannattavuuslaskelmien käyttöönotossa. Eri suuruisiin hankkeisiin liitettävät kannattavuuslaskelmat voivat laajuudeltaan korreloida hankkeen merkittävyyden ja vaikuttavuuden kanssa. Tilanteissa, joissa vaikutukset arvioidaan vähäisiksi (pienet hankkeet, vähäiset muutokset) voidaan kannattavuuden arviointi toteuttaa myös sanallisesti. Soveltuvien osien kannattavuuslaskelmia tulee tehdä jo kaavoitus- ja yleisuunnitteluvaiheessa.

Tampereella 21.8.2023

Antti Ivanoff

Diplomi-insinööri

Kaupunginvaltuutettu (kok.)